

Tredje rutan spar på värmen

Byte av fönster lönar sig sällan. En rejäl upprustning inklusive tätning och eventuellt glasbyte i innerbågen ger mer krut för pengarna. -Energibesparingen vid ett byte är alldeles för liten för att det ska löna sig, säger t ex den välkände energiexperten och professorn **Christer Harrysson** i Falkenberg.

Det finns vetenskapliga belägg för gamla fönsters isoleringsförmåga.

Tester vid Statens Provningsanstalt och

Lunds universitet visar att upprustade fönster med ny isolering, till och med så gamla fönster som från 1880-talet, blir praktiskt taget likvärdiga med nyare treglasfönster.

Fullgoda värden

Värdena förbättras ytterligare om man byter ut innerbågens glas mot Pilkingtons 3 mm tjocka tennoxidbelagda rutor (kostnaden är förhållandevis liten och med praktiskt taget samma ljusgenomsläpp som vanligt glas). Observera att tennoxiden ska vara vänd inåt rummet!

Brf Häradsdomaren 1 i Enskede har låtit montera in en tredje ruta i fönstren. Man räknar med att spara en del på värmenotan, samtidigt som ljud från en närbelägen idrottsplats minskar. Enligt experter är detta alternativ dubbelt så lönsamt som att byta till helt nya fönster.

Till och med fabrikanter kan ibland skicka bågar med glaset felvänt.

För att veta på vilken sida belägningen sitter tänder man ett ljus eller en cigarettändare i mörker framför rutan.

Lågan reflekteras av rutans fram- och baksida. Den sida som reflekterar lågan med en annan färg är metallbelagd.

Man kan också använda en multimeter eller spänningsprovare.

Metallytan leder ström. Mätare kan köpas av Bohle Scandinavia eller företaget EDTM i Toledo, Ohio, i USA).

Mindre buller

Även bullerisoleringen är utmärkt i gamla fönster, mycket beroende på att det oftast är ett rejält avstånd mellan rutorna.

Byter man dessutom till något tjockare glas i innerbågen, dämpas ljudet än mer eftersom rutorna inte längre har samma egen vibration.

Det finns ytterligare ett sätt att förbättra värdena i ett äldre fönster – en tilläggsruta eller ett gasfyllt isolerrutepaket, van-

ligen med lågmissionsglas, som monteras i innerbågen. Bågens kanter fräses ut på framsidan för att skapa utrymme för rutan, men utseendet påverkas inte markant. Framförallt syns ingenting utifrån.

En förening som använt sig av tekniken är Brf Häradsdomaren 1 i Enskede söder om Stockholm.

Föreningen kom på lösningen när styrelsen började tala om fasadrenovering och -isolering.

Det skulle vara ekonomiskt att renovera fönstren samtidigt. ▶

▷ Tredje ruta

- En del medlemmar ville byta fönstren mot treglasfönster. Vi började leta på nätet och hittade företaget IWA 21 och tyckte omedelbart att tekniken med en tilläggsruta verkade optimal, berättar ordföranden **Ulf Novén**. Bättre isolering kombinerades med bullerskydd.

Idrottsplatsen i närheten och inkommande flygplan mot Bromma störde invånarna. Företaget försåg bågarna i föreningens 228 fönster med ett gasfyllt isolerglaspaket som var utformat för att passa in i innerbågarna.

Rutorna i paketet är olika tjocka – 6 och 4 mm – vilket gör att de vibrerar olika för bullervågor och därför dämpar.

- Vi upplevde på en gång att kallraset minskade och det kändes lugnare, säger Ulf Novén.

Arbetet gjordes hösten 2008 men föreningen har inte kunnat göra exakta mätningar av energibesparingen.

Mindre värmeförluster

Ulf Novén tror på minst fem procents minskad energianvändning, men företaget säger att

energiläckaget kan minska från normala cirka 35 procent av husets totala energitillförsel till cirka 15 procent.

- Renovering av ett äldre fönster med en tilläggsruta är dubbelt så lönsamt som att byta, säger Christer Harrysson.

Kostnaden för åtgärderna var måttlig, totalt 243.000 kr.

Samtidigt passar föreningen på att tilläggsisolera yttreväggarna, byta stuprännor och laga taknock och entrétak för ett par miljoner kr. Den gamla putsen var 40 år gammal och var på väg att släppa på ett otal ställen.

Den nya ytan ska putsas i samma stil som den gamla.

MER OM FÖNSTERRENOVERING

Gamla fönster håller i sekler om de underhålls korrekt. Det beror inte minst på att de fram till 1960-talet gjordes i bra kärnvirke.

Den goda virkeskvaliteten borgar också för god ekonomi i längden. Gamla bågar kan se anskrämliga ut, särskilt i bottenstycket som angrips först. Men inte ens rötskador där betyder att man behöver kassera fönstret!

I händerna på en kunnig fönsterhantverkare är en trälagning både snabb och synnerligen ekonomisk. Virket i äldre bågar innehåller ofta mycket kåda. Det håller hur länge som helst med underhåll.

Vill det sig trots allt riktigt illa, kan man oftast beställa en kopia av bågen hos en snickare för en penning som kan vara lägre än för ett nytt fabriksfönster.

Det virke som används av de stora fönsterfabrikerna, brukar vara löst och lättsplintat. Följden blir också tunga och klumpiga fönster, som sällan passar in i fasaden. Provhäng alltid nya fönster innan beslut tas!

Ta aldrig in en ”skutt” som far över fönstren billigt och snabbt med vinkelslipar och elhyvlar.

Efter några få år blir det med största sannolikhet dags att göra om hela jobbet. De förstör ofta bågen, hafsar med tätningen, skvätter ner fasaden, slarvar med målningen och använder fel färg, som latex, vilket förstör bågen. Snålheten bedrar visheten!

Låt alltid hantverkaren göra ett eller flera provfönster.

Begär alltid referenser och besök gärna tidigare projekt. Ring åtminstone och fråga.

Om en hantverkare har s k auktorisation, ska man alltid kontrollera den.

Det finns några olika ”system” på marknaden att vända sig till.

Fönsterhantverkarna från Ystad arbetar med linoljefärger och -kitt i ett rationellt och snabbt system som förenar gamla metoder med modern teknik och som passar alla sorts fönster.

För den som är i behov av fönsterrenovering i huvudstadsområdet

med omnejd, har det nu blivit mycket lättare att hitta fönsterhantverkare med expertkunskaper och god renommé, via organisationen Fönsterhantverkarföreningen i Stor-Stockholm. De kan hjälpa till med att hitta en hantverkare - eller flera om projektet är stort.

Föreningens uppgift är att vara ett forum för kunskapsutbyte och fördjupat kunnande, ömsesidigt stöd och gemensam marknadsföring, en form av garanti för gott arbete och även skapa förståelse för det värdefulla i traditionella fönsterlösningar både hos kunder, myndigheter och dem som sysslar med byggnadsvård.

Föreningen kan nås på hemsidan: www.fonsterhantverkare.net. Tel 070-740 98 26.

System A 13, Byggtema AB i Nordmaling, är mer ”industriellt”. Den gamla färgen hyvlas av och kittet fräses bort. Tekniken passar bäst för modernare, spröjslösa fönster med räta vinklar. Tel 0930-316 50.

Detsamma gäller för *Auktoriserat fönsterunderhåll*. Tel 0470-246 91.

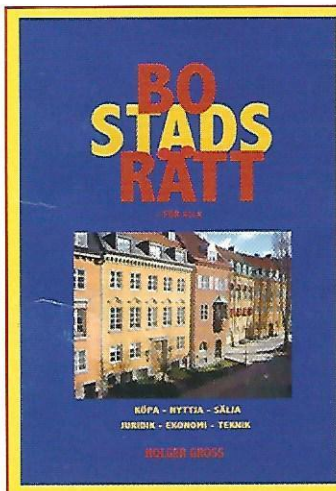
Om fönstren har antikvariskt värde kan man ansöka om antikvariskt bidrag som täcker 5-10 procent av renoveringskostnaden. Stadsarkitekterna vill ofta att man bevarar fönster och kan bistå med råd och hjälp och moraliskt stöd.

Bidrag kan i vissa fall också utgå för att förbättra fönstrens bullerdämpningsförmåga.

Glöm inte att lägga upp en fönsterunderhållsplan. Har man låtit måla med linolja kan färgen efter många år fortfarande fräschas upp till gammal lyster med lite olja eller tunn färg.

Om byggnaden är kulturmärkt på något vis, kan man vända sig till kommunens byggnadsantikvarie, ortens stadsmuseum eller länsstyrelsen för att höra efter om det finns bidrag.

Statliga bidrag har emellertid dragits ner ordentligt på senare år.

”GILLAR DEN”

”LÄTTLÄST OCH ÖVERSKÅDLIG”

”TAR UPP ALLT SOM KAN TÄNKAS VARA AKTUELLT VID KÖP AV BOSTADSRÄTT PÅ ETT MYCKET BRA SÄTT”

”EN BOK ATT REKOMMENDERA, BÅDE TILL DEN SOM TÄNKER KÖPA EN BOSTADSRÄTT OCH FÖR STYRELSEMEDLEMMAR”

”HELTÄCKANDE”

Nya succéboken!
BOSTADSRÄTT – för alla

Köpa • Nyttja • Sälja
Juridik • Ekonomi • Teknik

Antal sidor: 234
Format: A5, limbunden
Rikt illustrerad i 4-färg
Utgiven: maj 2009
Författare: Holger Gross

Förlag: Gross Produktion AB
www.huskunskap.se